

Hippophae rhamnoides

Familjen Elaeagnaceae

Havtorn är en sk pionjärväxt. Den är en av de första växter som etablerar sig på nya stränder som stiger upp ur havet på grund av landhöjningen. Så fort det börjar växa upp skuggande träd så dör den. Havtorn lever i symbios med kvävefixerande bakterier så den har inget behov av kväve i jorden. Den vilda havtornen är kraftigt tornig och bildar täta snår som kan bli upp till tre meter höga. Den sprider sig kraftigt med rotskott. Havtorn är en tvåbyggare dvs han- och honblommor sitter på olika plantor. Blommorna är bara tre millimeter stora och är vindpollinerade. Den orange frukten är 8-10 mm stor. Frukten är mycket vitaminrik och innehåller både vattenlösliga och fettlösliga vitaminer.

Odling

Havtorn är lättodlad. Ett absolut krav för att busken ska trivas är att den står i full sol. Den växer bra i de flesta jordar men en humusrik mineraljord är bäst. Har jorden ett pH under sex så bör man kalka. Planteras den i torr sandjord så måste det finnas bevattningsmöjligheter.

Plantera en hanplanta per 5 - 10 honplantor. Eftersom havtorn är vindpollinerad är det bra om du tar hänsyn till dominerande vindriktning när du väljer var hanplantorna ska stå.

Sätt plantorna med ca två meters mellanrum i raden och ca fyra meter mellan raderna. För att slippa problemet med rotskott och ogräs kan man täcka odlingsområdet med lämplig plast tex Mypex. Det går också bra att använda gräsklipparen och klippa ofta mellan buskarna.

Havtorn behöver inget kvävegödsel men det är bra att tillföra övriga mineralämnen som busken behöver.

Många sorter blir alltför höga så de behöver beskäras. Skär man av alltför tjocka grenar så angrips havtorn lätt av svampsjukdomar så det är viktigt att börja beskärningen på unga plantor.

Skörd

Det finns många fantasifulla sätt att skörda havtorn men handplockning eller att skära av hela kvistar är nog den bästa tekniken. Att handplocka kan vara ett mycket smärtsamt sätt att skörda vilda plantor och vissa sorter. Man sticker sig obönhörligt på taggarna och den sura havtornssaften gör att det svider kraftigt. Har man sorter som har få taggar och stora bär så går det ganska bra.

Ska man skörda större mängder bär så klipper man av fruktbärande grenarna och fryser grenarna med bär. Ställ helst in frysen på så låg temperatur det går. När grenarna är frusna så tar man fram dem och skakar kraftigt. Då faller bären av. De frusna bären kan man rensa ungefär som lingon. Har man en stor odling så bör man ha en frys som är stor nog att arbeta i. Tinar bären så är de svåra att rensa.

Det kan låta våldsamt att skära av grenarna men det är samtidigt ett bra sätt att hålla busken låg. Det tenderar att bli en varannårs-skörd på kraftigt beskurna buskar så man kan ev skörda hälften av buskarna vartannat år.

Källor

<http://ekohavtorn.slu.se>

Leif Blomqvist: Trädgårdens bär